

ӨЗІН-ӨЗІ БАҒАЛАУДЫҢ ӘРТҮРЛІ ТҮРЛЕРІМЕН ЕРЕСЕК МЕКТЕП ЖАСЫНА ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРДЫҢ КОММУНИКАТИВТІ ДАҒДЫЛАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Тұрарбек С.М., Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университетінің 2 курс магистранты
Қазақ ұлттық қыздар педагогикалық университеті

E-mail: Turarbek_saltanat@mail.ru

Әлеуметтік-мәдени жағдай, нормативтік құжаттардың талаптары, қазіргі балалардың даму ерекшеліктері жас ұрпақтың коммуникативті дағдыларын қалыптастыру мәселесін өзекті етеді. Өзін-өзі бағалау жеке тұлғаның өзін-өзі тануының құрамдас бөлігі ретінде адамның басқа адамдармен қарым-қатынасының бағыты мен ерекшеліктерін анықтайтындығы атап өтілді. Ересек мектеп жасына дейінгі балалардың коммуникативті дағдыларын баланың қарым-қатынасқа дайын болуын анықтайтын білімге, дағдыларға, мотивтерге байланысты коммуникативті әрекеттерді орындау әдісі ретінде анықтау ұсынылады. Мақаланың мақсаты-қарастырылып отырған мәселе бойынша педагогикалық тәжірибені тарату. Өзін-өзі бағалаудың әртүрлі түрлері бар балалардың коммуникативті дағдыларын зерттеу нәтижелері ұсынылған және талданған. Ересек мектеп жасына дейінгі балалардың коммуникативтік дағдыларын қалыптастыруға бағытталған ішінара білім беру бағдарламасын жобалау және іске асыру тәжірибесі жинақталған. Қызметтің нәтижелілігін растайтын деректер келтірілген; одан әрі зерттеулердің перспективалары айқындалған.

Тірек сөздер: қарым-қатынас дағдылары, ересек мектеп жасына дейінгі балалар, өзін-өзі бағалау, мектепке дейінгі білім беру, ішінара білім беру бағдарламасы, ойын әрекеті.

Социокультурная ситуация, требования нормативных документов, особенности развития современных детей актуализируют проблему формирования коммуникативных навыков у подрастающего поколения. Отмечается, что самооценка как составная часть самосознания личности определяет направленность и особенности взаимоотношений человека с другими людьми. Коммуникативные навыки старших дошкольников рекомендуется определять как способ выполнения коммуникативных действий в зависимости от знаний, умений, мотивов, определяющих готовность ребенка к общению. Цель статьи-распространение педагогического опыта по рассматриваемой проблеме. Представлены и проанализированы результаты исследования коммуникативных навыков детей с различными формами самооценки. Накоплен опыт проектирования и реализации парциальной образовательной программы, направленной на формирование коммуникативных навыков у старших дошкольников. Приведены данные, подтверждающие результативность деятельности; определены перспективы дальнейших исследований.

Ключевые слова: коммуникативные навыки, взрослые дошкольники, самооценка, дошкольное образование, частично образовательная программа, игровая деятельность.

The socio-cultural situation, the requirements of regulatory documents, the peculiarities of the development of modern children actualize the problem of the formation of communication skills in the younger generation. It is noted that self-esteem as an integral part of a person's self-consciousness determines the orientation and features of a person's relationship with other people. It is recommended to define the communication skills of older preschoolers as a way of performing communicative actions, depending on the knowledge, skills, motives that determine the readiness of the child to communicate. The purpose of the article is to disseminate pedagogical experience on the problem under consideration. The results of the study of the communicative skills of children

with various forms of self-esteem are presented and analyzed. Experience has been accumulated in designing and implementing a partial educational program aimed at developing communication skills in older preschoolers. The data confirming the effectiveness of the activity are presented; prospects for further research are determined.

Key words: *communication skills, adult preschoolers, self-esteem, preschool education, partially educational program, play activity.*

Қазіргі қоғамда әртүрлі коммуникативті жағдайларды сәтті шешуге қабілетті тұлғаны қалыптастыру мәселесі мектепке дейінгі білім берудің мемлекеттік білім беру стандарттарының ережелеріне сәйкес өзекті болып табылады. Нормативтік құжаттардың талаптары жалпы қабылданған нормалар мен құндылықтарды игеру, қарым-қатынасты дамыту және құрдастарымен бірлескен іс-әрекеттің әр түрлі түрлерін жүзеге асыруға дайын болу үшін мақсатты іс-әрекетті қамтитын жас ұрпақтың әлеуметтік-коммуникативті дамуын қажет етеді. Алайда, қазіргі уақытта адами қарым-қатынастың жетіспеушілігі, айналадағы адамдармен қарым-қатынаста қиындықтар көбейіп келеді, бұл шешілмейтін қақтығыс жағдайларының көбеюіне әкеледі. Мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының қазіргі түлектері мектепке зияткерлік дайындығының жоғары деңгейіне ие, коммуникативті дайындықтың жеткіліксіздігімен ерекшеленеді. Соңғы жылдардағы деректер ересек мектеп жасына дейінгі балалардың қарым-қатынас жасау, ересектермен және құрдастарымен сындарлы өзара әрекеттесу қабілетінің жеткіліксіздігін көрсетеді, бұл өз кезегінде мектепке бейімделудің теріс сипатын анықтайды, мектепке бейімделудің ықтимал себептерінің бірі болып табылады [1].

Өзін-өзі бағалау, жеке тұлғаның өзін-өзі тануының құрамдас бөлігі ретінде, адамның басқа адамдармен қарым-қатынасының бағыты мен ерекшеліктерін анықтайды. Құрдастарымен жеткіліксіз қарым-қатынаста болған бала олармен қарым-қатынас жасай алмауына байланысты қабылданбауы мүмкін; өзін-өзі бағалаудың төмендеуіне әкелетін бас тарту сезімі бар [2]. Өзін-өзі бағалауы жоғары балалар іс-әрекетке дайын, бірақ өз іс-әрекеттерін құрдастарымен үйлестіруге, ережелерге сәйкес ойнауға дайын емес; осыған байланысты жанжал туындауы мүмкін. 6-7 жастағы мектеп жасына дейінгі балалар үшін тұлғааралық қарым-қатынас өте маңызды, бала өз іс-әрекеттерін бағалай алады, сонымен қатар оларды басқалармен салыстыра алады.

Осы мәселенің аспектілері қарастырылған және автор негізделетін соңғы зерттеулер мен жарияланымдарды талдау; жалпы мәселенің бұрын шешілмеген бөліктерін бөліп көрсету психологиялық-педагогикалық ғылымның ережелері жұмыстың теориялық-әдіснамалық негізін құрады:

- адам әлеуметтенуінің әртүрлі аспектілерін зерттеу (Л.С.Выготский [3], А.Н.Леонтьев [4], Д. Б. Эльконин [5])

- коммуникативтік дағдыларды анықтау (М. В. Ермолаева, М. И. Лисина, Е.О.Смирнова) – жеке тұлғаның өзін-өзі тануының қажетті компоненті ретінде өзін-өзі бағалау туралы идеялар (Л. С. Выготский, Л. И. Божович, И. С. Кон).

Біздің зерттеуімізде ересек мектеп жасына дейінгі баланың коммуникативті дағдылары арқылы баланың қарым-қатынасқа дайындығын анықтайтын білімге, дағдыларға, мотивтерге байланысты коммуникативті әрекеттерді орындау тәсілдерін түсінеміз. Ересек мектеп жасына дейінгі балалардың коммуникативті дағдыларын қалыптастыру екі жақты процесс барысында жүреді, оның ішінде баланың қоғамдағы өзара әрекеттесу тәжірибесін алуы және әртүрлі іс-әрекеттерді жүзеге асыруға байланысты әлеуметтік қатынастар кешенін белсенді түрде көбейту.

С. Л. Рубинштейн атап өткендей, тәрбиешінің баланың жеке іс-әрекеті процесін ескерместен білім мен мораль нормаларын қалыптастыру әрекеттері мектеп жасына дейінгі баланың жеке қасиеттерін дамыту негіздерін бұзады [6]. Осыған байланысты, ересек мектеп жасына дейінгі балалардың коммуникативті қабілеттері әртүрлі іс-шаралар процесінде қалыптасатынын атап өткен жөн: ойын, танымдық, бейнелеу, пәндік іс-шаралар, еңбек,

қарым-қатынас, маңызды мәселелерді шешу үшін әлеуметтік серіктестерді тарта отырып бірлескен іс-шаралар. Бұл іс-әрекеттерді жүзеге асыру ересек мектеп жасына дейінгі балаларда өздері туралы, басқа адамдар туралы, жалпы әлем туралы белгілі бір білім шеңберін қалыптастыруға ықпал етеді.

Ересек мектеп жасына дейінгі балалардың коммуникативті дағдыларын қалыптастыру отбасы, балабақша, қосымша білім беру ұйымдары сияқты әлеуметтік институттардың әсерінен, сондай-ақ бұқаралық ақпарат құралдарының әсерінен болады. Білімнен басқа, ойын және басқа да іс-әрекеттерді жүзеге асыру барысында бала эмпатияны, жанашырлықты, жәрдемдесуді қалыптастыруға ықпал ететін адами қарым-қатынастар кешенін игереді; қоғамға сәтті бейімделуге мүмкіндік беретін қарым-қатынас мотивтері мен әлеуметтік дағдылар.

Коммуникативті дағдыларды қалыптастыруға ықпал ететін алғашқы балалар қоғамы - балабақша тобы, онда жаңа әлеуметтік рөлдерді игеру жүзеге асырылады, балалармен қарым-қатынас қалыптасады. Ересек мектепке дейінгі жаста ересектермен қатар әр түрлі өзара әрекеттесуді ұйымдастыратын құрдастар ерекше мәнге ие болады, оның барысында өз позициясы көрінеді, өзін басқалармен салыстырады, басқа адамның іс-әрекетінің дұрыстығына күмән туады. Т. А. Репинаның пікірінше, мектеп жасына дейінгі жеке тәрбиеленушілерде ғана өзін-өзі теріс бағалау байқалады [7]. Егер қарым-қатынас жеткіліксіз болса, онда өзін бағалау қабілеті аз дамиды. Бала өзінің кемшіліктерін көре алмайды және өзіне, мінез-құлқына бір нәрсені өзгерте алмайды. Тек қарым-қатынаста ол өзінің оң және теріс жақтарын түсініп, өзін-өзі бағалауды өзгерте алады, ересектердің ізгі ниеті бұған ықпал етеді.

Осыған орай ерттеудің мақсаты: Өзін-өзі бағалаудың әртүрлі түрлері бар ересек мектеп жасына дейінгі балалардың коммуникативті дағдыларын қалыптастыру ерекшеліктерін анықтау.

Осы мақсатқа жету үшін келесі міндеттер шешілді:

- «ересек мектеп жасына дейінгі баланың коммуникативтік дағдылары» ұғымының мазмұнын нақтылау;
- зерттелетін феноменді қалыптастыруға бағытталған сабақтар бағдарламасын әзірлеу;
- қызмет нәтижелерін талдау

Алынған ғылыми нәтижелерді толық негіздей отырып, зерттеудің негізгі материалын баяндау. Өзін-өзі бағалаудың әр түрлі түрлері бар мектепке дейінгі жастағы балалардың коммуникативті дағдыларын қалыптастыру эксперименті Алматы қаласындағы мектепке дейінгі білім беру ұйымының негізінде жүргізілді. Экспериментке 30 ересек мектеп жасына дейінгі балалар қатысты. Жұмыстың бастапқы кезеңінде өзін-өзі бағалауды зерттеу әдістерін қолдану жоғары өзін-өзі бағалаудың үстемдігін анықтауға мүмкіндік берді.

Эксперименттік топтағы ересек мектеп жасына дейінгі балалардың коммуникативті дағдыларын зерттеу үшін Е. О. Смирнова, В. М. Холмогорова схемасына сәйкес бақылау әдісі енгізілді. Бақылау барысында балалардың қаншалықты белсенді, құрдастарының әсеріне сезімтал екендігі, басым эмоционалды фон ескерілді. Әр бала үшін жеке хаттама жасалды, онда бағалау критерийлерінің ауырлығына байланысты ұпайлар қойылды. Осы негізде ересек мектеп жасына дейінгі балалардың коммуникативті дағдыларын қалыптастыру туралы тұжырымдар жасалды.

Бақылау балалардың еркін іс-әрекетінде және режимдік сәттерде жүргізілді. Эксперименттік топта біз ересек мектеп жасына дейінгі балалардың 60%-ы коммуникативті дағдылардың қалыптасуының орташа деңгейімен сипатталатындығын көрдік, бұл әдетте өзін-өзі жоғары бағалаумен байланысты. Олар негізгі рөлдерді қабылдауға дайын, бастаманы өз қолдарына алады, бірақ құрдастарының ұсыныстарына сирек жауап береді, құрдастарымен қарым-қатынаста кейбір қиындықтарға тап болады. Балалардың тек 33%-ында қарым-қатынас дағдыларының жоғары деңгейі байқалады, ол құрдастарымен және ересектермен әр түрлі іс-шараларға белсенді сындарлы қатысумен көрінеді. Ересек мектеп жасына дейінгі балалардың бұл тобында жеткілікті және жоғары өзін-өзі бағалаудың болуы

байқалады. Коммуникативтік дағдыларды қалыптастырудың төмен деңгейі мектеп жасына дейінгі балалардың 7% -ында анықталған, олар төмен және жеткілікті, бірақ төмен, өзін-өзі бағалауға жақын. Балалар жалғыз ойнайды, құрдастарының ойынын бақылайды, ойын және білім беру іс-әрекетінде белсенділік танытпайды.

Ересек мектеп жасына дейінгі балалардың коммуникативті дағдыларын қалыптастыру үшін ішінара білім беру бағдарламасы жасалып, жүзеге асырылды. Бағдарламаның мазмұны мектеп жасына дейінгі (6-7 жас) балалардың жас ерекшеліктерін ескеруді көздейді. Ересек мектеп жасына дейінгі балаларда сөйлеудің әртүрлі формалары, өзін-өзі талдау қабілеттері белсенді дамиды, соның ішінде өзін басқа біреудің орнына қоюға байланысты. Өзгелермен және ересектермен салыстыру қабілеті, өз іс-әрекеттерін дәлірек түсіну, басқалармен бағалау жүзеге асырылады.

Үлкен мектеп жасына дейінгі балалармен ішінара білім беру бағдарламасының мазмұнын жүзеге асыру кезінде:

- сюжеттік ойындар,
- дидактикалық ойындар,
- үстел ойындары,
- қимыл-қозғалыс ойындары,
- театрландырылған ойындар,
- педагогикалық жағдаяттар,
- әңгімелер, викториналар, конкурстар.

Оқушылардың коммуникативті дағдыларын қалыптастыруға бағытталған ойындар кешенін қолдану кезінде жұмыста шартты түрде келесі кезеңдер анықталды:

1. Мотивация: сабақтың мазмұнына қызығушылық тудырады; топта сенім микроклиматын құру, жеке балалардың сәттілік сезімін қалыптастыру. Сенімді атмосфераны қалыптастыру басқа кезеңдерді жүзеге асырудың қажетті негізі болды, ересек мектеп жасына дейінгі балалардың мотивациясын арттыруға ықпал етті.

2. Таным: балаларда жеке тұлға, басқа адамдар, қоғамдағы мінез-құлық нормалары туралы идеяларды қалыптастыру. Ақпаратты игеру балалардың қоршаған ортамен қарым-қатынасындағы білімі мен тәжірибесін ескере отырып жүргізілді.

3. Ынтымақтастық: қабылдау негізінде коммуникативті дағдыларды қалыптастыру, іс-әрекетке саналы көзқарас, өз ерекшеліктері/басқа адамдардың ерекшеліктері туралы идеялар, коммуникативті іс-әрекеттің анықталған әдістері.

4. Талдау: сабақ барысында өз іс-әрекеттерін, іс-әрекеттерін, себептерін талдау дағдыларын қалыптастыру; жалпы қабылданған құндылықтармен, құрдастар мен ересектердің іс-әрекеттерімен байланысы.

Ойын әрекетін жүзеге асыра отырып, балалар кейіпкерлердің жағымды және жағымсыз қасиеттерін көруді үйренді; ойын серіктестеріне сену; белгілі бір ойында қарастырылған ережелерді сақтау. Ойын басқалармен қарым-қатынас жасау тәжірибесін алуға көмектесті, ал болашақта кез-келген ортаға жақсы бейімделуге көмектесті. Әрбір жаңа ойында бала өзіне және басқаларға құрметпен қарауға мүмкіндік беретін басқаларға қамқорлық жасау дағдыларын қалыптастырды; тәуелсіз шешімдер қабылдау, өзін және кейіпкерлерін талдау және бағалау қабілеттерін қалыптастыру; өзін-өзі реттеу дағдылары.

Ішінара білім беру бағдарламасын жүзеге асыру процесінде кейбір әдістердің мысалдары келтірілген. «Суреттегі кім?» ойынын жүргізу кезінде шеңберде отырған балаларға суреттері төмен түсіп, бір-бірімен кезекпен сәлемдесу керек екенін түсіндірді. Ол үшін бала шеңбердің ортасына шығып, кез-келген фотосуретті алды, содан кейін фотода бейнеленген адамды тауып, үш жолдың бірімен амандасты: қолын сілкіп; қолын бұлғап; «Қайырлы таң» деп. Бала алдымен сәлемдесуге кез-келген жолмен жауап берді, содан кейін шеңбердің ортасына шығып, фотосуретті таңдады. Сәлемдесу ойыны шеңберде бірде-бір фотосурет қалмайынша жалғасты. Ойын, ең алдымен, балалардың топта әрі қарай өзара әрекеттесуін ұйымдастыруға деген көзқарасына ықпал етті.

Коммуникативтік дағдыларды қалыптастыруға бағытталған үстел ойындарын өткізу тәжірибесі қызықты болды. Сонымен, «сәттілік мұнарасын» ойнап, үлкен мектеп жасына дейінгі балалар мұнараның түбінен оны құрайтын ағаш блоктар жиынтығынан шығарып, мұнара мүмкіндігінше ұзақ тұрып, мүмкіндігінше жоғары болатындай етіп жылжытылды. Жоспарды жүзеге асыру қиын болды, бірақ ойыннан кейін әр қатысушы баланың тактикасы мен стратегиясын талдау келіссөздер, өзара бақылау, өзара көмек және бірлескен іс-қимыл құралдарын ұтымды пайдалану қабілетін қалыптастыруға ықпал етті.

Ішінара білім беру бағдарламасын жүзеге асыру кезінде заманауи мультфильмдерді қарау және талқылау жүзеге асырылды, ал көрнекі материалдар мен мұғалімнің сөзі біріктірілді. Мультфильмдермен жұмыс белгілі бір мәселені көрсететін кіріспе сөзден басталды, содан кейін мультфильм көрсетілді, талқылау жүргізілді, тұжырымдар жасалды. Бұл іс-әрекетті жүзеге асыру балалардың адами қарым-қатынас мүмкіндіктері туралы идеяларын кеңейтуге, қоршаған әлемге бағалау қатынасын қалыптастыруға және тұтастай алғанда, оң/теріс мысалдар негізінде үлкен мектеп жасына дейінгі балалардың коммуникативті дағдыларын жетілдіруге ықпал етті.

Үлкен мектеп жасына дейінгі балалардың коммуникативті дағдыларын қалыптастыру кезінде өзін-өзі бағалаудың әр түрлі түрлері бар үлкен мектеп жасына дейінгі балалардың іс-әрекеттеріне қатысу маңызды болды. Сабақ барысында балалар тобында әртүрлі жағымсыз құбылыстардың пайда болуы атап өтілді: агрессивтілік, мазасыздық, оқшаулау, соның ішінде оқушылардың өзін-өзі бағалауы. Алайда, зерттелетін құбылыстың одан әрі қалыптасуы өзін және басқа адамдарды барабар бағалай отырып, құрдастарымен және ересектермен сындарлы қарым-қатынасты дамыту мүмкіндігін көрсетті.

Ересек мектеп жасына дейінгі балалардың коммуникативті дағдыларын зерттеу үшін эксперименттік жұмыстың нәтижелері бойынша Е. О. Смирнова, В. М. Холмогорова схемасына сәйкес бақылау әдісі жүзеге асырылды. Бақылау Режимдік сәттерде, ойын және еркін іс-әрекетте жүргізілді. Бақылау әдісін қолдану барысында келесі нәтижелер алынды: балалардың жартысынан көбі (60%) коммуникативтік дағдыларды қалыптастырудың жоғары деңгейіне ие. Оқушылардың жартысынан азы коммуникативтік дағдыларды қалыптастырудың орташа деңгейімен сипатталады (40%). Коммуникативті дағдылардың қалыптасуының төмен деңгейі анықталған жоқ, бұл мектеп жасына дейінгі ересек балалардың жоқтығын, белсенділік танытпайтынын, құрдастарынан кейін жалғыз немесе пассивті ойнайтынын; басқалардың ұсыныстарына жауап бермейтінін; басым теріс эмоционалды фонмен атап өтуге мүмкіндік береді. Өзін-өзі бағалауды зерттеу нәтижелерінің динамикасы да оң болды.

Зерттеу қорытындылары және осы бағытты одан әрі зерттеу перспективалары. Осылайша, өзін-өзі бағалаудың әртүрлі түрлері бар ересек мектеп жасына дейінгі балалардың коммуникативті дағдыларын қалыптастырудың кейбір ерекшеліктері анықталды. Келтірілген зерттеу нәтижелері қалыптастыру коммуникативті дағдыларды мектепке дейінгі ересек жастағы балаларды актуализирушы қаралып жатқан проблема болып табылады. Өзін-өзі бағалаудың әртүрлі түрлері бар ересек мектеп жасына дейінгі балалардың коммуникативті дағдыларын қалыптастыруға бағытталған ішінара білім беру бағдарламасын жобалау және іске асыру қажеттілігі көрсетілген. Зерттелетін құбылысты қалыптастыру үшін маңызды әдістер ұсынылған. Оқушылардың ойын әрекетін ұйымдастыруға ерекше мән беріледі. Қорытынды нәтижелер өзін-өзі бағалаудың әртүрлі түрлері бар балалардың коммуникативті дағдыларын қалыптастырудың оң динамикасын көрсетеді. Жүргізілген жұмыс қорытындысы бойынша мектепке дейінгі білім беру ұйымдарының педагогтеріне білім беру бағдарламасы сабақтарының конспектілері, әдістемелік ұсынымдар дайындалды.

ӘДЕБИЕТТЕР:

1. Матвеева М. Г. Коммуникативная компетентность как социальная одаренность детей дошкольного возраста // Образование и саморазвитие. 2013. № 1(35). Б.77-82.

2. Чувашова Н.Я. Развитие коммуникативных способностей у детей старшего дошкольного возраста // <http://elar.uspu.ru/bitstream/uspu/2318/1/liv-2014-1-53.pdf>
3. Выготский Л.С. Детская психология. М.: Просвещение, 2015. 432 б.
4. Леонтьев А.Н. Избранные психологические произведения. М.: Книга по Требованию, 2012. 392 б.
5. Эльконин Д.Б. Психология игры. М.: Книга по Требованию, 2012. 228 б.
6. Рубинштейн С.Л. Бытие и сознание / С.Л. Рубинштейн. СПб.: Питер, 2017.
7. Репина Т.А. Общение детей в детском саду и семье. М.: Просвещение, 2016. 144б.

ӘОЖ 14.23.17

<https://doi.org/10.53355/x1875-5138-1670-x>

БАСТАУЫШ МЕКТЕП ОҚУШЫЛАРЫН АҒЫЛШЫН ТІЛІНЕ ОҚЫТУДА САНАЛЫЛЫҚ ПРИНЦИПІН НЕГІЗГЕ АЛА ОТЫРЫП ФУНКЦИОНАЛДЫҚ САУАТТЫЛЫҚ ДАҒДЫЛАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ ЖОЛДАРЫ

Урина А. С., педагогика және психология мамандығының магистранты

Ғылыми жетекші: Абишев Н.А., п.ғ.д., профессор

І.Жансүгіров атындағы Жетісу университеті, Талдықорған қ.

E-mail: sunny.urina@mail.ru

Мақалада ағылшын тілі пәнін бастауыш сыныптарда оқыту барысында оқытудың саналылық принципін негізге ала отырып оқушылардың функционалдық сауаттылықтарын арттыруға бағытталған тапсырмалар ұсыну ерекшеліктері қарастырылған.

Тірек сөздер: бастауыш сынып, функционалды сауаттылық, саналылық, дағды, өмірмен байланытыру, әлеуметтік қарым-қатынас.

В статье рассматриваются особенности задания, нацеленных на развитие функциональной грамотности на уроках английского языка, основанная на сознательной деятельности учащихся начальной школы. При обучении английскому языку особое внимание уделяется формированию и развитию коммуникативных способностей - навыков свободного общения и практического применения английского языка. Под функциональной грамотностью понимают способность человека использовать навыки чтения и письма в условиях его взаимодействия с социумом. В данной статье приведены примеры заданий, ведущих к формированию функциональной грамотности на уроках английского языка

Ключевые слова: начальные классы, функциональная грамотность, сознательность, навыки, использовать знания в жизни, социальные отношения.

The article discusses the features of tasks aimed at instilling functional literacy skills in English lessons based on the principle of consciousness. When teaching English, special attention is paid to the formation and development of communication skills - the skills of free communication and the practical use of the English language. Functional literacy is understood as the ability of a person to use reading and writing skills in the context of interaction with society. This article provides examples of tasks leading to the formation of functional literacy in English lessons.

Key words: primary school, functional literacy, consciousness, skills, use knowledge in life, social relations.

Сапалы білім беру үшін мұғалім оқушылардың белсенді әрекетіне негізделген танымдық үдерісін шебер ұйымдастырып, басқаруы тиіс. Ағылшын тілін оқыту барысында да оқытудың негізгі заңдылықтарын ескеру – нәтижелі білім берудің алғышарты. Оқыту принциптерін оқытуға қойылатын негізгі талаптарды анықтайтын жағдайлар деп қарастыруға болады. Педагогикада 40-тан астам оқыту принциптері бар деп қарастырады.